

ЄВРОУСПІХИ УКРАЇНСЬКИХ РЕГІОНІВ.

**Як їх бачать місцеві
можновладці?**

Публікація видана в межах Ініціативи з розвитку аналітичних центрів в Україні, яку виконує Міжнародний фонд «Відродження» у партнерстві з Ініціативою відкритого суспільства для Європи (OSIFE) за фінансової підтримки Посольства Швеції в Україні.

Думки та позиції, викладені у цій публікації, є позицією авторів та не обов'язково відображають позицію Посольства Швеції в Україні, Міжнародного фонду «Відродження» та Ініціативи відкритого суспільства для Європи (OSIFE).

ЄВРОУСПІХИ УКРАЇНСЬКИХ РЕГІОНІВ.

ЯК ЇХ БАЧАТЬ МІСЦЕВІ МОЖНОВЛАДЦІ?

Координатор проекту:

Сергій
СОЛОДКИЙ

Автори:

Тетяна
ЛЕВОНЮК

Маріанна
ФАХУРДІНОВА

ЗМІСТ

ВСТУП	3
КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ	5
ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ	7
ІНФРАСТРУКТУРА	10
ЛОКАЛЬНА ДЕМОКРАТІЯ ТА ПІДЗВІТНІСТЬ	12
ОСВІТНЯ, НАУКОВА ТА КУЛЬТУРНА ІНТЕГРАЦІЯ	14
ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я	17
ЕКОЛОГІЧНА ТА ЕНЕРГЕТИЧНА ПОЛІТИКА	19
ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ	21
КОМУНІКАЦІЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	23
ШИРШЕ ПАРТНЕРСТВО	25

ВСТУП

Дослідження «Євроуспіхи українських регіонів» стало свого роду продовженням іншого масштабного проєкту Центру «Нова Європа» «Євромапа», яке наш центр реалізує вже три роки поспіль. «Євромапа» має на меті порівняти у динаміці, як регіони України впроваджують найкращі європейські практики у 9 різних сферах, що варіюються від економіки до освіти та культури, від інфраструктури до гендерної рівності. З цією метою ми оцінюємо поступ регіонів за майже 50 різними індикаторами — методологією, яку Центр «Нова Європа» свого часу розробив спільно з Офісом Віцепрем'єрки з питань європейської та євроатлантичної інтеграції. Збір даних відбувається шляхом комунікації з обласними державними адміністраціями (ОДА), яким надсилається відповідний запит.

Однак за три роки проведення такого дослідження аналітики «Нової Європи» зрозуміли, що «Євромапа», яка є кількісним дослідженням, не дає змоги побачити загальну картину у ширшій перспективі — кількісні показники не завжди відображають якісні зміни на місцях та не дають змоги виміряти вплив того чи іншого індикатора на регіон або на конкретну громаду. На додачу, при зборі даних запроваджувався підхід «згори — вниз», коли місцеві органи влади збирали інформацію щодо європейської інтеграції за індикаторами, які визначили у Києві.

З огляду на це, постала необхідність отримати зворотній зв'язок з регіонів — зрозуміти, що розуміють під європейською інтеграцією місцеві можновладці, що на їхню думку буде свідченням успішної євроінтеграції та чи суттєво відрізняється їхнє бачення цих питань від ба-

чення у Києві. З цією метою Центр «Нова Європа» на запит Офісу Віцепрем'єрки з питань європейської та євроатлантичної інтеграції ініціював нове якісне дослідження «Євроуспіхи українських регіонів», що має на меті дослідити найбільш показові приклади вдалої євроінтеграції та стимулювати локальних можновладців надалі досліджувати це питання. Ми звернулись до ОДА з питанням — **«Якими, на Вашу думку, були євроінтеграційні успіхи Вашого регіону у 9 різних сферах у 2020 році?»**.

Області по-різному поставились до запиту Центру «Нова Європа»: одні активно комунікували з нашими аналітиками та надали більшу кількість прикладів євроуспіхів у своїй області, інші — були менш дружніми та з другої чи третьої спроби спромоглися надати лише кілька прикладів успішної інтеграції регіону. Втім, були і такі, які не надали жодної відповіді. Йдеться, зокрема, про Київську, Львівську та Сумську області.

Інше спостереження, яке ми зауважили, аналізуючи відповіді ОДА, — почасти на вибір локальними можновладцями історій успіху у конкретній сфері вплинули наявні у «Євромапі-3» індикатори. Таким чином, місцеві можновладці здебільшого орієнтувались на наявні індикатори, а не пропонували власні унікальні історії успіхів. З одного боку, можемо говорити про те, що Київ та регіони думають в унісон у цьому напрямку. З іншого боку, існує імовірність, що на місцях бракує власного бачення та, як показало наше дослідження, свого внеску у євроінтеграційні процеси області — часто місцеві можновладці надавали приклади проєктів, які були фінансовані або

реалізовані Європейським Союзом, Києвом або представниками місцевого громадянського суспільства.

Наостанок, за нашим спостереженням, COVID-19 вплинув на всі сфери, за якими здійснювалось дослідження. З огляду на це, під час збору інформації ми дозволили представникам ОДА надавати приклади євроуспіхів і за 2019 рік.

Аналітики Центру «Нова Європа» висловлюють сподівання, що дослідження «Євроуспіхи українських регіонів» стане вдалим комунікаційним інструментом євроінтеграції на місцях — у регіонах дізнаються про євроінтеграційні успіхи інших, отримують краще розуміння того, як можна впроваджувати євроінтеграцію, відчутну «на дотик», та надихатимуть одне одного на нові євроінтеграційні звершення.

КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ

- 1 **Євроінтеграція — це більше, ніж проекти, підтримані ЄС.** Здебільшого локальні можновладці майже у всіх секторах наводили приклади проєктів, які були профінансовані Європейським Союзом, ініційовані Києвом або реалізовані представниками місцевого громадянського суспільства. Водночас у відповідях бракувало локального контексту та ініціативи представників місцевих органів влади.
- 2 **Різна вмотивованість можновладців.** Здебільшого ОДА надавали повні відповіді, що містили приклади в усіх секторах. Деякі ОДА надали неповну інформацію. Наприклад, відповіді Луганської та Одеської областей містили євроуспіхи в одній сфері із дев'яти. Три області (Київська, Львівська, Сумська) не надали жодної відповіді. Припускаємо, що причиною стало нерозуміння сутності запиту або брак інтересу до проєкту.
- 3 **Своє розуміння окремих секторів.** Цікаво, що в одних секторах області надавали приблизно однакові приклади євроуспіхів (наприклад, у секторі «локальна демократія» у відповідях ОДА здебільшого йшлося про розширення мережі центрів з надання адміністративних послуг), тоді як в інших мали місце різночитання та індивідуальний підхід. Так, у секторі «ширше партнерство» одні області наводили приклади міжрегіональної співпраці та розвитку побратимських відносин з містами країн ЄС, натомість інші зазначали серед історій успіху презентацію економічного та інвестиційного потенціалу регіону. У секторі «гендерна рівність» одні області наводили приклади проєктів, спрямованих на захист жінок від насильства та наслідків війни, інші — на посилення участі жінок у бізнесі та владі.
- 4 **Застарілі дані.** Проєкти, які деякі обласні державні адміністрації вважають євроуспіхами, були реалізовані ще до Революції гідності (тут варто відзначити Закарпатську область, яка надала приклади таких проєктів майже в усіх секторах). Нагадаємо, що досліджуваний період в рамках цього документа — 2019–2020 роки.
- 5 **Невідповідність прикладу запитаному сектору.** Майже у кожному секторі траплялись приклади, які не були дотичними до сектору. Наприклад, проведення щорічного конкурсу для осіб з інвалідністю «Краса та мужність без обмежень» (Донецька область) — у секторі «гендерна рівність»; проєкт «Віртуальна реальність об'єднує Карпати: інтерактивні шкільні лабораторії» (Закарпатська область) — у секторі «охорона здоров'я»; спільний румунсько-український проєкт з покращення навчальних умов у закладах професійно-технічної освіти (Івано-Франківська область) — у секторі «комунікація євроінтеграції» тощо.
- 6 **Історії успіху на перетині сфер.** Водночас, ми свідомі того, що з огляду на велику кількість індикаторів, які оцінювали прогрес у 9 секторах у дослідженні «Євромапа-3», деякі історії успіхів можна віднести до кількох сфер. З огляду на це, ми приймали відповіді від місцевих

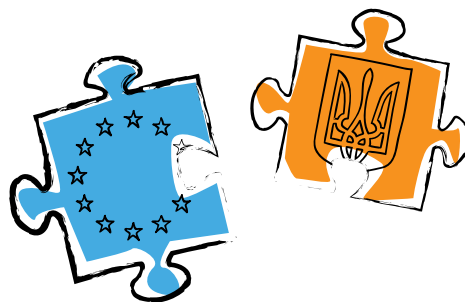
можновладців, які на перший погляд не стосувались певного сектору, за умов наявності належної аргументації. Наприклад, у секторі «економічна інтеграція» більшість ОДА навели приклади інфраструктурних проєктів, які однак були реалізовані за рахунок інвестицій з держав-членів ЄС. За словами місцевих можновладців, реалізація цих проєктів призвела до створення нових робочих місць та збільшення надходжень у бюджет. Водночас, проєкт «Покращення екологічної ситуації у Шацькому національному природному парку шляхом каналізування населених пунктів навколо озера Світязь», з одного боку, також стосується сектору «інфраструктура». Втім, з огляду на те, що ОДА пояснили, що проєкт дозволить знизити забрудненість водойм Шацького національного природного парку та басейнів річок Західний Буг і Прип'ять, ми віднесли його до сектору «екологічна та енергетична політика».

7 Розмиті євроуспіхи. Приклади деяких євроуспіхів, надані ОДА, містили багато деталей, що не дозволило виокремити ключові досягнення області в тій чи іншій сфері. Наприклад, Житомирська та Донецька ОДА перелічили у відповіді всі наявні успіхи регіону у сфері охорони здоров'я за минулий рік. Такий же тренд прослідковується і у декількох інших секторах: економічна інтеграція, гендерна рівність тощо.

8 Географічна детермінантність. Можновладці із прикордонних областей зробили акцент на проєктах в рамках транскордонного співробітництва. Зокрема, усі приклади Закарпатської ОДА стосувалися цієї тематики, багато подібних історій успіху містили відповіді Волинської та Івано-Франківської ОДА.

9 Формальний підхід до висвітлення євроуспіхів. Локальні можновладці дотримувалися офіційно-ділового стилю у відповіді на запит Центру «Нова Європа». Утім, для майбутньої комунікації євроуспіхів дуже важливо переходити на більш зрозумілий виклад без використання канцелярських зворотів, аббревіатур, слів іншомовного походження, рідко вживаних у щоденному спілкуванні (на кшталт «ревіталізація», «дестинація» тощо).

10 Багатослівність. Аналітики «Нової Європи» просили ОДА надати один приклад євроуспіху на кожен сектор, спонукаючи представників обласних державних адміністрацій обрати і належним чином презентувати найкращий приклад. Натомість деякі ОДА надавали відповіді у стилі «більше прикладів — значить краще»: п'ять-сім прикладів у межах одного сектору без уточнення, чому саме цей перелік містить найбільш вдалі євроінтеграційні історії успіху.

ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ

ВІДПОВІДЬ НАДАЛИ 16 ІЗ 24 ОБЛАСТЕЙ¹.

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ:

- Євроінвестиції, кредити ЄІБ та ЄБРР.** Більшу частину відповідей ОДА в рамках цього дослідження можна віднести до таких двох категорій: приклади інфраструктурних проєктів з інвестиціями з держав-членів ЄС (Вінницька, Миколаївська, Хмельницька, Чернівецька, Рівненська області); проєкти, реалізовані на кредитні кошти від ЄІБ та ЄБРР або в рамках міжнародно-технічної допомоги від ЄС. Можливо припустити, що на вибір локальними можновладцями історій успіху у цій сфері вплинули індикатори у секторі «економічна інтеграція» у дослідженні «Євромапа-3»².
- Бізнес.** Історіями успіху у цьому секторі частина ОДА вважають експорт продукції локального бізнесу на ринки ЄС (Дніпропетровська, Запорізька області); написання дослідження про експорт нішевої продукції з області до країн-членів ЄС (Чернігівська область); проведення публічних консультацій про потреби та очікування локального бізнесу в рамках Угоди про Асоціацію, створення промоційного каталогу продукції експортерів регіону, представлення локальних товаровиробників на іміджевих міжнародних виставках (Полтавська область).
- Граничні приклади.** Більшість прикладів, які надали ОДА у цьому секторі, на перший погляд стосуються сектору «інфраструктура». Однак ми погоджуємось із місцевими можновладцями, що ці приклади можна віднести і до сектору «економічна інтеграція», адже, як зауважують самі представники ОДА, створення нових підприємств за кошти європейських інвесторів або за кредитні кошти з ЄС дозволило створити нові робочі місця, забезпечити достойну заробітну плату та комфортні умови праці для робітників, збільшити надходження податків до місцевих бюджетів.
- Нерелевантні приклади.** Деякі ОДА надали приклади проєктів, які не стосувались сектору «економічна інтеграція», або не відповідали досліджуваному періоду (Закарпатська область — проєкти із розвитку транскордонного співробітництва у 2012-2015 роках; Херсонська область — перехід 11 об'єктів державної власності у власність бізнесу у 2020 році та перерахування майже 7 млн грн. до державного бюджету від їх продажу; Харківська та Полтавська області — вказали просто обсяги їхнього експорту товарів та послуг до країн ЄС, що показало досить формальний підхід до нашого запиту).

¹ Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Донецька, Закарпатська, Запорізька, Івано-Франківська, Миколаївська, Полтавська, Рівненська, Харківська, Херсонська, Хмельницька, Черкаська, Чернівецька, Чернігівська

² Центр «Нова Європа», «Євромапа-3. Рейтинг європейської інтеграції областей України», 2021: https://bit.ly/NEC_Euomap3

ДЕЯКІ ПРИКЛАДИ ЗА КАТЕГОРІЯМИ:

Інвестиції з ЄС:

- **Відкриття заводу із переробки кукурудзи на крупи і борошно** (Вінницька область). У 2020 році в селищі Демківське відбулось відкриття заводу «Дакса Бунге Україна». Як наслідок, створено 50 робочих місць, сума інвестицій — 14 млн доларів (60% — Іспанія; 40% — США). Запуск підприємства, що виробляє та експортує не сировину, а готову продукцію (80% підприємство планує експортувати), позитивно вплине на економічний розвиток регіону.
- **Новий перевантажувальний термінал³ у морському порту** (Миколаївська область). У 2017 році українська компанія ТОВ «Будстандарт» у партнерстві з литовським інвестором BT Invest побудували перевантажувальний термінал сільськогосподарських культур «Євровнешторг» у морському порту «Ольвія» у місті Миколаїв. Протягом 2019–2020 років компанією збільшено потужності одночасного зберігання продукції — до 350 тис. тонн, що робить термінал «Євровнешторг» одним із найбільших в Україні за цим показником, а кількість новостворених робочих місць доведено до 200. Після завершення усіх будівельних робіт пропускна здатність терміналу становитиме 4 млн тонн на рік, а обсяг інвестицій — майже 100 млн євро.
- **Завод з виробництва суцільних кабельних мереж до автомобілів Volkswagen** (Хмельницька область). У листопаді 2018 року у місті Хмельницький запрацювала перша лінія заводу «SEBN UA» (Німеччина). До кінця 2020 року кількість співробітників на виробництві зросла до 780 осіб, сума інвестицій з ЄС — близько 6 млн євро.

- **Розвиток підприємства із німецьким капіталом у Чернівцях**. З 2020 року ТОВ «Аутомотів Електрік Україна» почало виробляти кабельно-провідникову продукцію для автомобільного концерну «Fiat Chrysler Automobiles». Як наслідок, було створено понад 400 нових робочих місць, обсяг залучених прямих та непрямих іноземних інвестицій — 3,3 млн євро. ТОВ «АЕУ» є підприємством із 100% німецьким капіталом, яке працює у Чернівцях з 2016 року та є найбільшим підприємством у Європі у групі компаній Prettl Automotive Company (Prettl Group).

За кошти ЄІБ та ЄБРР:

- **Новий проєкт для одного з найбільших в Україні виробників листових матеріалів на основі деревини** (Волинська область). У 2019–2020 роках на підприємстві «Kronospan UA» було реалізовано проєкт зі встановлення лінії з виробництва орієнтовно-стружкових плит. Обсяг залучених інвестицій — 1 033 млн грн (зокрема, кредити ЄБРР). Кількість створених робочих місць: 50.
- **Ремонт об'єктів соціальної інфраструктури**. В рамках Надзвичайної кредитної програми ЄІБ для відновлення України торік у Донецькій області було реалізовано 12 проєктів загальною вартістю 149,3 млн грн. Серед найбільших проєктів: капітальний ремонт двох дитячих садків у місті Бахмут (274 дітей); реконструкція нежитлової будівлі під житло для переселенців (17 квартир, 56 осіб) та капітальний ремонт загальноосвітньої школи у місті Краматорськ (1080 учнів).
- **Енергоефективність та економія**. У 2020 році за фінансування ЄБРР в Івано-Франківській області було реалізовано проєкт

³ Зерновий перевантажувальний термінал — це цілісний комплекс для прийому, тимчасового зберігання та відвантаження зернової продукції на судна-зерновози.

«Підвищення енергоефективності об'єктів бюджетної сфери міста». Запроваджена у результаті проєкту комплексна система економії тепла в освітніх закладах у майбутньому призведе до зменшення витрат з місцевого бюджету.

Локальний бізнес:

- **UApple** (Дніпропетровська область). ТОВ «Сади Дніпра» — одна з найбільших компаній-виробників яблук в Україні. Підприємство експортує яблука до країн ЄС, а також переймає досвід щодо вирощування, зберігання та обробки яблучної продукції у фахівців з ЄС (Нідерланди). Щороку територія садів розширюється на 100 гектарів.
- **Черешнева столиця України.** Чверть усієї української черешні вирощують у Запорізькій області, і більш як половина черешневих садів знаходиться в Мелітопольському районі. У вересні 2020 року завершилася державна реєстрація географічного зазначення, тож Мелітопольська черешня стає міжнародним брендом — першою українською ягодою, яка має право на визнання в ЄС. У 2021 році Група компаній «Мелітопольська Черешня» отримала сертифікат Global G.A.P, що є «перепусткою» для мелітопольської черешні на полиці супермаркетів Європи, Азії та Америки.

Інше:

- **Промоція місцевої продукції за кордоном.** У 2020 році Полтавська ОДА та товаровиробники області створили промоційний каталог «Продукція експортерів Полтавщини 2020», який було розповсюджено серед представників зацікавленого європейського бізнесу. Також минулого року провідні виробники органічної продукції з Полтавщини представили власну органічну продукцію європейським споживачам на

міжнародній виставці «BioFach 2020» у німецькому місті Нюрнберґ.

- **Дослідження потенціалу експорту локальної продукції.** Поліський фонд міжнародних та регіональних досліджень (місто Чернігів) у партнерстві з Асоціацією регіональних аналітичних центрів реалізували проєкт «Від вивезення сировини до експорту нішевих продуктів харчування: можливості Угоди про асоціацію». В рамках дослідження були презентовані успішні історії регіональних експортерів-нішевиків (ТОВ «Щорський завод продтоварів», ТОВ «Добродія фудз», ФГ «Ніжин Агроінвест»).

ІНФРАСТРУКТУРА

ВІДПОВІДЬ НАДАЛИ 15 ІЗ 24 ОБЛАСТЕЙ⁴.

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ:

- **Будівництво та ремонт доріг.** Саме цей аспект зазначили як ключовий євроуспіх шість областей (Волинська, Кіровоградська, Полтавська, Рівненська, Хмельницька та Тернопільська). Зв'язок євроінтеграції та ремонту доріг локальні можновладці пояснюють тим, що євроінтеграція спрямована на практичні речі, які ведуть до покращення життя українців, а якість автомобільних доріг — одна з них.

Понад те, наближення якості доріг до європейських стандартів сприятиме створенню привабливого клімату для внутрішніх та зовнішніх інвестицій; швидкому, комфортному та безпечному перевезенню пасажирів і вантажів; безпеці дорожнього руху та зниженню ризиків дорожньо-транспортних пригод.

- **Будівництво та реконструкція об'єктів інфраструктури.** Здебільшого обласні державні адміністрації акцентували увагу на інфраструктурних об'єктах, які були модернізовані або побудовані завдяки підтримці ЄС. Також зазначали внесок у реконструкцію цих об'єктів Державного фонду регіонального розвитку та місцевих органів влади.

Серед прикладів: відновлення комунального закладу «Авдіївська опорна загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №2» (Доне-

цька область); реконструкція Корюківської загальноосвітньої школи І—ІІІ ступеня №1 з енергоефективними заходами (Чернігівська область); будівництво центру веслування та водних видів спорту «Водна арена Тернопіль», що забезпечить доступність туристичної та спортивної локації міжнародного рівня тощо.

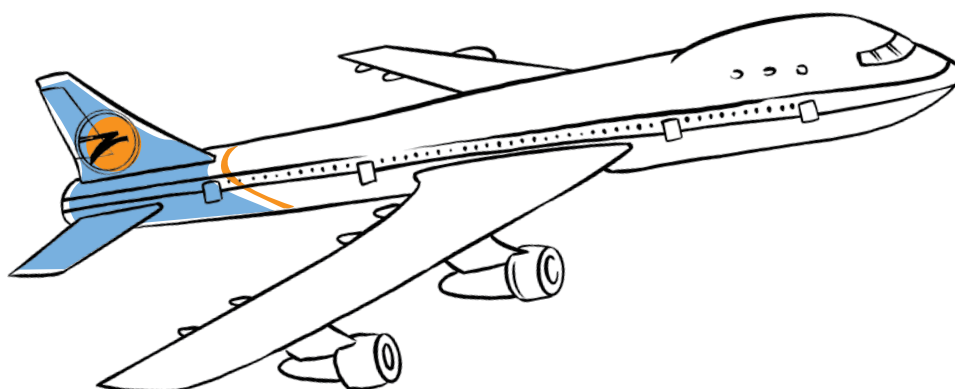
- **Модернізація громадського транспорту.** Житомирська та Івано-Франківська області навели приклади євроуспіхів, пов'язані із розширенням тролейбусної мережі та використанням екологічного електричного транспорту: «Проект модернізації громадського тролейбусного транспорту міста Житомир» та проєкт «Оновлення тролейбусного парку в місті Івано-Франківськ».

- **Невідповідність прикладу та сектору.** Деякі євроуспіхи, наведені ОДА, не зовсім відповідають сфері «інфраструктура». Зокрема, відповідь Дніпропетровської обласної державної адміністрації розвінчує міф про оцінку регіону як виключно промислового, надаючи перелік підприємств області із результатами їх діяльності (на кшталт ТОВ «Сади Дніпра», однієї з найбільших компаній-виробників яблук в Україні), що більше підходить для сектору «економічна інтеграція», а проєкт «Центральне теплопостачання у місті Житомирі» — для сектору «екологія та енергоефективність».

⁴ Волинська, Дніпропетровська, Донецька, Житомирська, Закарпатська, Івано-Франківська, Кіровоградська, Миколаївська, Полтавська, Рівненська, Тернопільська, Харківська, Хмельницька, Чернівецька, Чернігівська області.

ДЕЯКІ ПРИКЛАДИ:

- **Міста за покращення доступності і кліматично сталу міську мобільність** (Закарпатська область). Проєкт сприяв використанню передового досвіду для розробки плану сталої міської мобільності⁵ Ужгорода, запозиченню кращих практик з облаштування пішохідних переходів, веломаршрутів та велопарковок. Він реалізовувався за грантові кошти ЄС в рамках Програми транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна 2014–2020.
- **Міжнародний аеропорт «Харків».** Першим в Україні отримав безстроковий сертифікат відповідності найвищим стандартам безпеки польотів та якості обслуговування, які встановлені Регламентом Єврокомісії для аеропортів Європейського Союзу. У 2019 році аеропорт вперше перетнув позначку в 1 мільйон пасажирів за рік, а у серпні 2021 року обслужив рекордну кількість пасажирів за весь час роботи, починаючи з реконструкції аеропорту у 2012 році.

⁵ План сталої міської мобільності — це інструмент стратегічного планування розвитку транспортної системи та формування транспортної політики міста.

ЛОКАЛЬНА ДЕМОКРАТІЯ ТА ПІДЗВІТНІСТЬ

ВІДПОВІДЬ НАДАЛИ 17 ІЗ 24 ОБЛАСТЕЙ⁶.

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ:

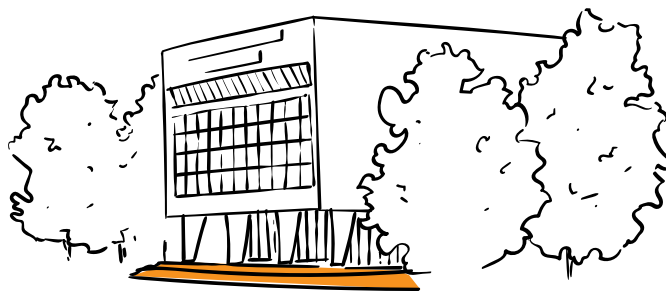
- **ЦНАПи як основний приклад євроуспіхів.** У рамках дослідження «Євромапа-3»⁷ Центр «Нова Європа» оцінював сектор «локальна демократія та підзвітність» за різними показниками: кількість центрів надання адміністративних послуг (ЦНАПів) в області, рівень прозорості в інвестиційній сфері обласних центрів, рівень схвалення діяльності міської ради, кількість чинних договорів про міжмуніципальне співробітництво. Втім, основним та чи не єдиним євроуспіхом за цим індикатором більшість ОДА вважають саме розвиток мережі ЦНАПів, участь у Програмі «U-LEAD з Європою».
- **Успіхи по своєму.** При цьому у контексті ЦНАПів області мають різне бачення того, що вважати євроуспіхом:
 - **Мобільні ЦНАПи — доступні публічні послуги.** Деякі ОДА зробили акцент на зростанні кількості мобільних ЦНАПів та «кейсів — адміністраторів», що дозволяє надавати послуги особам з інвалідністю, громадянам із віддалених населених пунктів (Дніпропетровська область) або населених пунктів, що знаходяться біля контрольних пунктів в'їзду-виїзду на лінії розмежування (Донецька область).
 - **Сучасні локації з надання адмінпослуг населенню.** Інші відзначали, що завдяки необхідності створення ЦНАПів відбувається реконструкція старих приміщень для цих потреб (Житомирська область), розробка сучасного дизайну центрів («прозорий офіс» — Запорізька область), їх оснащення технікою зі спеціальним програмним забезпеченням, антивірусними кіосками, дитячими куточками.
 - **Диджиталізація.** Можновладці з Херсонської області вказували, що у ЦНАПі Нижньосірогозької селищної ради з метою комфортного та максимально простого отримання послуг, пов'язаних з народженням дитини, надають комплексну послугу «єМалятко». Можновладці з Донецької — що у них було запроваджено СМС-додаток, за допомогою якого можна дізнатися інформацію про час та місце роботи мобільних ЦНАПів області, відправивши запит на короткий номер.
 - **Різноманіття послуг.** Деякі області вважають успіхом можливість надання ЦНАПом великої кількості різних адміні-

⁶ Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Донецька, Житомирська, Закарпатська, Запорізька, Івано-Франківська, Миколаївська, Рівненська, Тернопільська, Харківська, Херсонська, Хмельницька, Черкаська, Чернівецька, Чернігівська області.

⁷ Центр «Нова Європа», «Євромапа-3. Рейтинг європейської інтеграції областей України», 2021: https://bit.ly/NEC_Euromap3

стративних послуг — від 90 до 300 видів (Тернопільська область).

- **Кількість ЦНАПів.** Окремі ОДА робили акцент на кількості ЦНАПів у громадах області (Хмельницька), деякі вказували на те, що обіймають лідируючі позиції за кількістю відібраних заявок для участі у програмі «U-LEAD з Європою» (Івано-Франківська, Черкаська області).
 - **Невелика кількість прикладів про міжкумунальне співробітництво.** Незважаючи на те, що згідно з дослідженням «Євромапа-3» в усіх областях України є підписані договори про співробітництво між громадами (від 2 до 67 на регіон), лише 1 регіон надав приклад такої співпраці як євроуспіх.
 - **Невідповідність сектору та досліджуваному періоду.** Закарпатська ОДА надала приклад євроуспіху, що не відповідав сектору «локальна демократія та підзвітність» та досліджуваному періоду — проєкт з розвитку Карпатського євро регіону, який реалізовувався в області у 2013–2015 роках.
 - **Перемога у конкурсі з цифрової трансформації міст.** Всеукраїнський конкурс «Дієва громада», що проводиться Міністерством цифрової трансформації України, є першим етапом оцінки цифрової трансформації міст та областей задля написання майбутньої стратегії цифрової трансформації регіонів. У 2020 році Харків переміг у номінації конкурсу «Рішення для міських сервісів» та в рамках проєкту поділився своїм досвідом впровадження цифрових технологій з іншими громадами. В цілому проєкт має на меті сприяти цифровізації громад України, рівному доступу громадян до електронних послуг, е-демократії і розвитку смарт-сіті.
 - **Молодіжна рада при ОДА.** У 2020 році при Чернівецькій обласній державній адміністрації розпочала свою діяльність Молодіжна рада. Рада є консультативно-дорадчим органом та може брати участь у розробці та виконанні регіональних програм у молодіжній сфері, розробці та виданні актів ОДА з питань реалізації державної політики у молодіжній сфері, здійснювати контроль над їх виконанням. Молодіжна рада покликана не лише залучати соціально активну молодь до реалізації молодіжної політики на обласному рівні, але і сприяти співпраці Чернівецької ОДА з громадськими об'єднаннями, що є одним із показників локальної демократії.
- НАЙЯСКРАВІШІ ПРИКЛАДИ:**
- **Велосипедом по Південному Поділлю.** Між 4 громадами Вінницької області укладено договір про співробітництво для реалізації спільного проєкту «Велосипедом по Південному Поділлю», що передбачає створення культурно-туристичного велосипедного маршруту через села та містечка з цікавими історичними та рекреаційними локаціями. Проєкт сприятиме підвищенню рівня підприємницької активності місцевих мешканців, дасть поштовх для розвитку сільського туризму, забезпечить створення необхідної інфраструктури (зокрема, облаштування 14 оглядових майданчиків із встановленням альтанок, лавок, парку-

ОСВІТНЯ, НАУКОВА ТА КУЛЬТУРНА ІНТЕГРАЦІЯ

НАДАЛИ ВІДПОВІДЬ 18 ІЗ 24 ОБЛАСТЕЙ⁸.

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ:

- **Розвиток туризму.** Багато областей надали приклади проєктів, спрямованих на розвиток туристичного потенціалу регіонів (Волинська, Миколаївська, Закарпатська, Хмельницька).
- **Студентські обміни з країнами ЄС.** Харківська та Чернігівська області зазначили обміни студентів із закладами вищої освіти країн-членів Європейського Союзу як найбільше досягнення та надали кількісні показники.
- **Міжнародна діяльність закладів вищої освіти.** Здебільшого області надавали приклади євроуспіхів, пов'язаних із міжнародним співробітництвом регіональних закладів вищої освіти. Так, активно розвивається співпраця між Центральноукраїнським національним технічним університетом та організацією «Федерація обмінів Франція-Україна» (Кіровоградська область).
- **Брак локального внеску/ініціативи.** Більшість зазначених у відповідях проєктів були ініційовані та профінансовані ЄС. Наприклад, транскордонна співпраця задля розвитку туризму (Волинська, Закарпатська області), проєкт в рамках програми Houses of Europe (Хмельницька область), Програма Представництва ЄС в Україні
- «Підтримка ЄС для переміщених навчальних закладів на сході України» (Донецька область) тощо.
- **Невідповідність прикладу та сектору.** Проєкт «Молодіжний кластер органічного бізнесу Баранівської міської об'єднаної територіальної громади (ОТГ)», спрямований на підтримку сталого економічного зростання громади (Житомирська область), або проведення Всеукраїнського відкритого фестивалю-конкурсу «Степова красуня» в рамках реалізації обласної соціальної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків (Кіровоградська область).
- **Неспівпадіння із періодом дослідження.** Закарпатська область надала шість прикладів проєктів, низка з яких була реалізована у 2011–2014 роках.
- **Транскордонна співпраця.** Прикордонні області зробили акцент на проєктах в рамках транскордонної співпраці з ЄС, націлених на популяризацію і охорону культурної та історичної спадщини цих регіонів (Волинська, Закарпатська). Тобто обласні державні адміністрації підтверджують взаємосумісність європейської інтеграції та розвитку транскордонного

⁸ Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Донецька, Житомирська, Закарпатська, Запорізька, Івано-Франківська, Кіровоградська, Миколаївська, Полтавська, Рівненська, Тернопільська, Харківська, Херсонська, Хмельницька, Черкаська, Чернігівська області.

співробітництва, надаючи останньому велике значення.

- **«Розмиті» євроуспіхи.** Приклади євроуспіхів, надані деякими ОДА, містять багато деталей, що не дозволяє виокремити одне конкретне досягнення області. Зокрема, Запорізька ОДА надала приклад активностей Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного: кількість угод з іноземними партнерами, членство в міжнародних організаціях, участь в Програмі Erasmus+, програми подвійних дипломів з європейськими університетами тощо.

ДЕЯКІ ПРИКЛАДИ:

Освітня та наукова співпраця:

- **Молодіжний діалог Україна-Польща.** В Івано-Франківській області Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника реалізує Державний інвестиційний проєкт «Будівництво Міжнародного центру зустрічі молоді України та Республіки Польща». Цей проєкт включає такі елементи, як створення сучасного IT-Hub з метою формування платформи комп'ютерних симуляцій при прийнятті управлінських рішень для молодих лідерів; унікальну платформу для розвитку наукової та інноваційної співпраці (start-ups) та спільні гірські мандрівки в Карпатах, які мають зближувати молодь двох країн в екстремальних умовах.

- **Міжнародне співробітництво закладів вищої освіти.**

Українсько-французький культурний центр при Центральнотехнічному національному університеті (Кіровоградська область)

Завдяки співпраці між університетом та організацією «Федерація обмінів Франція-Україна» четвертий рік поспіль функціонують курси французької мови, які викладають волонтери із Франції. Більше того, минулого року 9 студентів університету пройшли відбір на стажування у Франції (вдосконалення рівня французької мови або професійне стажування на підприємстві/фермерському господарстві), яке відбулося у 2021 році.

*Проєкт Multi Ed
(Тернопільська область)*

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка реалізує проєкт «Розвиток потенціалу підготовки вчителів іноземної мови на шляху України до впровадження багатомовної освіти та європейської інтеграції» (коротка назва — MultiEd). Він включає, серед іншого, оновлення бакалаврських та магістерських програм за спеціальністю «викладач іноземної мови»; впровадження передових методів викладання іноземних мов в Україні; розроблення університетами стратегії багатомовної освіти та пропонування студентам окремих предметів англійською мовою; поширення концепції lifelong learning⁹ серед викладачів.

Розвиток туризму:

- **Відновлення пам'яток історико-культурної спадщини Луцька та Любліна.** У Волинській області впроваджується проєкт «Нове життя старого міста: ревіталіза-

⁹ Lifelong learning — це концепція про те, що навчання триває протягом усього життя, незалежно від того, чи відбувається воно у формальних, неформальних, структурованих чи неструктурованих ситуаціях.

ція пам'яток історико-культурної спадщини Луцька та Любліна» в рамках Програми транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна 2014–2020. Загальною метою проєкту є відновлення туристичних об'єктів та створення навколо них громадських просторів, а також популяризація середньовічної культури та підвищення туристичного потенціалу двох міст. В рамках проєкту були відновлені такі об'єкти архітектури, як Вежа Чорторийських із оборонною стіною та колишній монастир єзуїтів у Луцьку, а також Готична вежа у Любліні.

- **«Дерев'яні церкви — приховані титани розвитку спільної туристичної дестинації «Карпати»»** (Закарпатська область). В рамках проєкту було проведено фотовиставку церков Закарпаття та Підкарпатського воєводства, розроблені промоційні продукти (2 пізнавально-документальні фільми) про 10 дерев'яних церков Закарпаття та 10 церков Польщі, а також 3D тур церквами прикордоння.
- **Створення туристичного кластеру.** Проєкт «Туризм, спадщина і творчість» має на меті створення туристичного кластеру на базі трьох міст: Тбілісі (Грузія), Добрич (Болгарія) та Миколаїв (Україна). В межах проєкту передбачено створення транскордонного туристичного маршруту, підготовка екскурсоводів, проведення тренінгів із креативного туризму та конкурсу стартапів, заплановано розроблення туристичного порталу, проведення навчальних семінарів для місцевих органів влади тощо.
- **Створення туристично-рекреаційної зони «Сквер Потоцьких»** (селище Антоніни Хмельницької області). Основна мета проєкту — розвиток позитивного туристичного іміджу регіону та створення нової туристичної локації, розвиток інфраструктури селища через залучення інвестицій у туристичну галузь, а також підвищення рівня зайнятості сільського населення.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я

ВІДПОВІДЬ НАДАЛИ 18 ІЗ 24 ОБЛАСТЕЙ¹⁰.

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ:

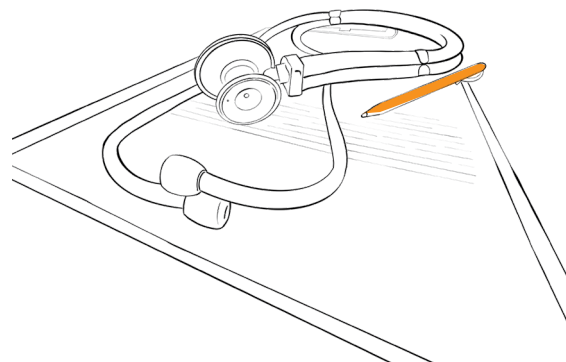
- Здебільшого обласні державні адміністрації розглядають як євроуспіхи у секторі «охорона здоров'я» два аспекти:
 - **покращення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я регіону** (наприклад, будівництво центру реабілітації для дітей з інвалідністю у місті Кременець Тернопільської області; будівництво Комплексу комунального некомерційного підприємства «Обласний центр онкології» в Харкові; ремонт дитячого відділення центральної міської лікарні та створення відділення дитячої реанімації (місто Ізмаїл, Одеська область) тощо);
 - **придбання та встановлення сучасного медичного обладнання** (зокрема, проведено технічне переоснащення радіологічного відділення №2 Херсонського обласного онкологічного диспансеру та встановлено нове обладнання для проведення брахітерапії, яка розширить можливості лікування онкохворих пацієнтів).
- **Медична реформа як євроуспіх.** Кіровоградська ОДА зазначила як приклад реалізацію принципу «гроші ходять за пацієнтом» та запуск електронної системи охорони здоров'я eHealth, в той час як Миколаївська ОДА — медичну реформу із перетворенням кожного закладу охорони здоров'я у Комунальне некомерційне підприємство та запровадження їх фінансування за новим принципом.
- **Невідповідність прикладу і сектору.** Деякі області надали приклади євроуспіхів, які більше підходять для сфери «освітня, наукова та культурна інтеграція». Серед них: проєкт «Віртуальна реальність об'єднує Карпати: інтерактивні шкільні лабораторії» (Закарпатська область), співпраця між КП «Дніпропетровське обласне клінічне лікувально-профілактичне об'єднання «Фтизіатрія» та Кардіфським університетом в рамках проєкту, направлено на зменшення біологічної загрози шляхом проведення наукових досліджень (Дніпропетровська область).
- **Перелік усіх успіхів за минулий рік.** Житомирська та Донецька ОДА замість одного найбільш вдалого прикладу, пов'язаного із євроінтеграцією, перелічили всі загальні успіхи регіону в охороні здоров'я за 2020 рік: будівництво та реконструкцію низки закладів охорони здоров'я, придбання медичного обладнання, закупівлю автомобілів швидкої допомоги тощо.

¹⁰ Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Донецька, Житомирська, Закарпатська, Запорізька, Івано-Франківська, Кіровоградська, Миколаївська, Одеська, Рівненська, Тернопільська, Черкаська, Чернівецька, Чернігівська, Харківська, Херсонська області.

ДЕЯКІ ПРИКЛАДИ:

- **Покращення послуг охорони здоров'я в соціальних закладах** (Закарпатська область). В рамках проєкту придбано обладнання для 5 центрів соціально-трудової та психологічної реабілітації інклюзивних груп населення, а також проведено навчання для працівників соціально-реабілітаційних центрів щодо підвищення кваліфікації та навиків надання допомоги за міжнародними протоколами.
- **Лікування онкозахворювань.** Запорізька ОДА надала приклад будівництва нового корпусу блоку дистанційно-променевої терапії та встановлення двох лінійних прискорювачів. Променева терапія є одним з провідних методів лікування онкозахворювань, а Запорізька область належить до регіонів України з високим рівнем подібних захворювань, тому сучасна медична апаратура має надважливе значення.
- **Амбулаторії в сільській місцевості** (Івано-Франківська область). Проєкт спрямований на покращення якості та доступності медичних послуг для населення, яке проживає в сільській місцевості, та приведення їх до європейських стандартів надання медичної допомоги. В рамках проєкту у 2020 році було введено в експлуатацію 8 амбулаторій.
- **«Підвищуємо медичні стандарти — рятуємо дитячі життя!».** В рамках проєкту, який спільно реалізували Рівненська обласна дитяча лікарня та Воєводська спеціалізована дитяча лікарня в Ольштині (Польща) за співфінансування МЗС Польщі, минулого року нове діагностичне обладнання було передане Рівненській обласній дитячій лікарні.
- **Надання медичної допомоги методом трансплантації.** Три заклади охорони здоров'я Черкаської області є учасниками пілотного проєкту Міністерства охорони здоров'я України з трансплантації. Крім того, в області діють обласні програми з

трансплантації: «Трансплантація аутологічних гемопоетичних стовбурових клітин кісткового мозку та периферичної крові» на 2019–2023 роки та «Розвиток медичної допомоги методом трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів в Черкаській області» на 2021–2022 роки.

ЕКОЛОГІЧНА ТА ЕНЕРГЕТИЧНА ПОЛІТИКА

ВІДПОВІДЬ НАДАЛИ 18 ІЗ 24 ОБЛАСТЕЙ¹¹.

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ:

- **Енергоефективні заходи.** П'ять обласних державних адміністрацій зазначили у своїх відповідях як ключовий євроспіх впровадження енергоефективних заходів, здебільшого у сфері комунального господарства. Зокрема, у місті Житомир впроваджується проєкт «Заміна зовнішнього освітлення на енергоефективне», спрямований на заощадження енергії та впровадження новітніх технологій в комунальному господарстві міста. В свою чергу у місті Кременчук (Полтавська область) діє проєкт «Підвищення енергоефективності громадських будівель», що також дозволить зменшити споживання енергії, витрати на технічне обслуговування будівель та призведе до скорочення викидів діоксиду вуглецю. Наостанок, Черкаська ОДА відзначила проєкт ЄС/ПРООН «Об'єднання співвласників будинків для впровадження сталих енергоефективних рішень» (HOUSES), завдяки якому були проведені енергоаудити в низці ОСББ¹² області, громади почали розробляти програми підтримки енергоефективності та впровадження енергоефективних заходів в ОСББ тощо.
- **Управління відходами.** Можновладці із декількох областей навели приклади євроспіхів, пов'язані із формуванням ефективної системи управління відходами. Серед них: розробка Регіональних планів управління відходами, що сприятимуть удосконаленню системи поводження з відходами (збиранням, сортуванням, переробкою сміття; підвищенням обізнаності населення щодо цієї тематики тощо) (Вінницька, Хмельницька області); розвиток практики сортування відходів у Широківській громаді завдяки співпраці ГО «ЄвроІн» та керівництва громади (Запорізька область); проєкт «Відновлення енергії з твердих побутових відходів з використанням технологій теплового перетворення в транскордонному регіоні» (Івано-Франківська область).
- **Розвиток відновлюваної енергетики.** Відмову від викопного палива та розвиток відновлюваних джерел енергії (ВДЕ), що сприятиме скороченню викидів діоксиду вуглецю, локальні можновладці теж розглядають як один із ключових євроспіхів. Наприклад, в Запорізькій області, де розташовані одні з найбільших у Центрально-Східній Європі вітрові електростанції, активно розвивається вітроенергетика. В свою чергу у Кіровоградській області був побудований

¹¹ Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Донецька, Житомирська, Закарпатська, Запорізька, Івано-Франківська, Кіровоградська, Миколаївська, Полтавська, Рівненська, Харківська, Херсонська, Хмельницька, Чернівецька, Чернігівська, Черкаська області.

¹² ОСББ (об'єднання співвласників багатоквартирного будинку) — юридична особа, створена власниками квартир та/або нежитлових приміщень багатоквартирного будинку для управління, утримання і використання спільного майна.

біогазовий комплекс з переробки органічних відходів цукрового виробництва в сировину для теплової та електричної енергії, що дозволить скоротити викиди CO₂ та поліпшити екологічну ситуацію в регіоні.

- **Запобігання природним катастрофам.** Чернівецька ОДА надала приклади декількох проєктів у рамках Спільної операційної програми Румунія-Україна 2014–2020 років (зокрема, «Безпечне управління ризиками від повеней в прикордонному районі річки Сірет»).
- **Збереження біорізноманіття.** Можновладці Миколаївської області зазначили як приклад євроуспіху проєкт, спрямований на розробку та впровадження заходів збереження рідкісних та зникаючих видів птахів на водно-болотних угіддях у межах об'єктів природно-заповідного фонду регіонального значення.

В свою чергу Чернігівська ОДА відзначила своє лідерство в Україні за кількістю заповідних територій, до яких приєднався відносна орнітологічний заказник місцевого значення «Кулик».

- **Зниження забруднення водних ресурсів.** Деякі обласні державні адміністрації надали приклади євроуспіхів, націлених на зниження забруднення водних ресурсів. Так, у Волинській області реалізується проєкт, що дозволить зменшити надходження неочищених стоків до ґрунтових вод, а також знизити забрудненість водойм Шацького національного природного парку та басейнів річок Західний Буг і Прип'ять.
- **Невідповідність досліджуваному періоду.** Проєкт, зазначений як євроуспіх Закарпатською ОДА, реалізовувався у 2011–2014 роках.

ДЕЯКІ ПРИКЛАДИ:

- **Енергоефективний Гнівань** (Вінницька область). Метою проєкту є впровадження сталої енергетичної політики міста Гнівань шляхом реалізації енергоефективних заходів для муніципального житлового, промислового і бізнесового секторів. Проєкт фінансується Європейським Союзом у рамках ініціативи EU4Energy та Програми «Угода мерів — Демонстраційні проєкти»¹³.
- **Обласна комплексна програма екологічної безпеки та запобігання змінам клімату** (Дніпропетровська область). Реалізація програми дозволяє залучити кошти регіональних підприємств-забруднювачів (25 найбільших на рівні області) на модернізацію підприємств із залученням новітніх природоохоронних технологій. За п'ятирічний період дії програми намітилась позитивна тенденція до зниження рівня техногенного навантаження на стан довкілля регіону. Так, обсяги викидів в атмосферне повітря зменшились на 27%.
- **Виробництво електроенергії з біогазу.** Будівництво біогазової установки по комплексному виробництву електроенергії з біогазу — інноваційний проєкт на території Хмельницької області. Сировиною для комплексу з переробки органічних відходів і силосу в біогаз є відходи тваринницьких підприємств, бурякового жому¹⁴ з цукрового заводу, силосу. Вироблена електрична та тепла енергія з біогазу використовується для потреб промислової галузі регіону та населення.

¹³ Угода мерів — це ініціатива, започаткована Європейським Союзом, що охоплює місцеві та регіональні органи влади, які беруть на себе добровільні зобов'язання підвищувати енергоефективність та нарощувати використання відновлювальних джерел енергії на своїх територіях.

¹⁴ Жом — кормовий відхід цукробурякового виробництва.

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ

ВІДПОВІДЬ НАДАЛИ 15 ІЗ 24 ОБЛАСТЕЙ¹⁵.

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ:

- **Різноманітність прикладів.** Здебільшого приклади євроуспіхів, які надавали області в секторі «гендерна рівність», були релевантними до запиту центру. Цікаво, що вони були доволі різноманітними: деякі регіони надавали приклади впровадження проєктів із захисту жінок від насильства, забезпечення можливостей для жінок та дівчат, які постраждали від конфлікту. Інші області відзначали зростання залученості жінок у бізнес та збільшення представництва жінок у місцевих органах влади. Треті наводили як приклад проведення культурних заходів із розкриття талантів дівчат або розробку гендерних паспортів області.
- **Невідповідність сектору та досліджуваному періоду.** Водночас, деякі регіони надали приклади євроуспіхів, що не відповідали сектору «гендерна рівність» (як-от проведення щорічного конкурсу для осіб з інвалідністю «Краса та мужність без обмежень» у Донецькій області) або досліджуваному періоду (Закарпатська ОДА подала як приклад проєкт, який реалізовувався в області у 2014–2015 роках).
- **Чіткість відповідей.** Здебільшого області надали яскраві приклади за цим індикатором, однак євроуспіхи окремих ОДА були доволі розмитими, як-от: «проведення інформаційної кампанії» або «реалізація проєкту N», та не містили цікавих деталей (Чернігівська, Хмельницька області).
- **Без участі ОДА.** Багато проєктів, які різні ОДА вказали як приклади євроуспіхів у сфері гендерної рівності, впроваджувались не місцевою владою, а структурами ООН в Україні за підтримки урядів європейських держав, почасти не членів ЄС (Велика Британія, Норвегія, Канада тощо).
- **Співпраця громадянського суспільства та влади.** Водночас, деякі області із гордістю позначали як успіх співпрацю суспільства та влади у реалізації проєктів з гендерної рівності: наприклад, ГО «Паритет» та Житомирської міської ради, ГО «Центр муніципального та регіонального розвитку» та Івано-Франківської міської ради.
- **Жінки та насильство.** У Вінницькій області за підтримки Фонду ООН та уряду Великої Британії було відкрито притулок для жінок та дівчат, що постраждали від домашнього насильства. З 2019 року притулок фінансується за кошти обласного бюджету. Ок-

ПРИКЛАДИ ЗА КАТЕГОРІЯМИ:

¹⁵ Вінницька, Волинська, Донецька, Житомирська, Закарпатська, Запорізька, Івано-Франківська, Кіровоградська, Миколаївська, Полтавська, Рівненська, Харківська, Хмельницька, Чернівецька, Чернігівська області.

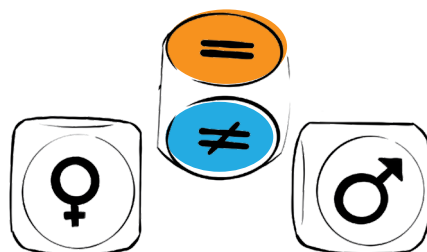
рім безпечного тимчасового житла жінки можуть отримати у притулку психологічні, медичні, юридичні та інші послуги. Наразі над створенням такого притулку працюють також у Миколаївській області. У Хмельницькому заходи із протидії домашньому насильству проводяться у новоствореному інформаційно-консультативному центрі для роботи із сім'ями учасників АТО та внутрішньо-переміщених осіб.

- **Гендерна рівність та війна.** У Запорізькій області, яка приймає велику кількість ВПО, особливо жінок, було реалізовано проєкт, що мав на меті забезпечити жінкам та дівчатам участь та одержання однакових переваг від процесів примирення та встановлення миру і безпеки. В рамках проєкту в регіоні проводились тренінги, міжнародні навчальні поїздки та заходи з розвитку потенціалу для представників міської та регіональної влади, поліцейських, журналістів (виконувався ООН Жінки за підтримки уряду Норвегії).
- **Жінки та бізнес.** В рамках ініціативи SheEmpowers в Івано-Франківській області 50 жінок-підприємниць взяли участь у тренінгах, круглому столі та форумі із розвитку бізнесу. В результаті ініціативи було створено 10 робочих місць для жінок у бізнес-інкубаторі. Водночас, останніми роками в Івано-Франківську було зареєстровано 200 нових жінок-підприємниць.
- **Жінки та влада.** Після чергових місцевих виборів у жовтні 2020 року у Рівненській обласній раді відбулось рекордне збільшення представництва жінок у відсотковому співвідношенні (на 13%). Представництво жінок у відсотковому співвідношенні збільшилось також у міській (з 21% до 33%) та районній (з 22% до 26%) радах. Згідно

з даними дослідження «Євромапа-3», після виборів 2020 року представництво жінок серед депутатів обласних рад збільшилось на 40%, серед депутатів міських рад обласних центрів — на третину¹⁶.

- **Талановиті дівчата.** У Кропивницькому євроуспіхом вважають проведення з 2006 року фестивалю-конкурсу «Степова красуня», що спрямований на підтримку талановитих дівчат, зокрема представниць національних меншин області: німецької, польської, вірменської, єврейської діаспори.
- **Гендерна рівність на папері.** Деякі з регіонів вважають успіхом розробку гендерних паспортів області¹⁷ (Полтавська область) та проєкти з інституціоналізації їх використання в регіональних органах влади (Волинська та Чернівецька області — проєкти ООН за підтримки уряду Канади).

Водночас, успіхом у кількох областях вважають: включення питання гендерної рівності до Цілей Стратегії розвитку області (Волинська), включення гендерно-диференційованих пріоритетів до 28 програмних документів 5 громад області (Запорізька), проведення гендерного аналізу Стратегії розвитку підприємництва міста (Івано-Франківськ); затвердження Програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків (Харківська область).

¹⁶ Центр «Нова Європа», «Євромапа-3. Рейтинг європейської інтеграції областей України», 2021: https://bit.ly/NEC_Euromap3

¹⁷ Гендерний паспорт області — аналітичний інструмент оцінки становища чоловіків та жінок, на основі якого органи місцевого самоврядування можуть оцінювати стан реалізації гендерної політики, розробляти відповідні стратегії та бюджетні програми.

КОМУНІКАЦІЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

ВІДПОВІДЬ НАДАЛИ 14 ІЗ 24 ОБЛАСТЕЙ¹⁸.

ОЧІКУВАННЯ ВІД РЕГІОНІВ:

Євроуспіхами у цьому секторі аналітики Центру «Нова Європа» вважають проведення або, принаймні, ініціювання місцевою владою заходів, спрямованих на поширення знань щодо ЄС та європейської інтеграції України у регіонах.

фестиваль House of Europe Festival (Північна область), отримання нагород від Ради Європи (Харківська область), постійне інформаційне наповнення економічного порталу (Чернігівська область).

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ:

- **Невідповідність сектору та досліджуваному періоду.** Половина з областей, які надали відповіді, навели абсолютно нерелевантні до сектору «комунікація євроінтеграції» приклади євроуспіхів. Серед них: проведення інноваційного форуму (Вінницька область), регіонального фестивалю з робототехніки (Донецька область), створення Міжнародного центру соціологічного аналізу транскордонного співробітництва (Закарпатська область, 2007–2013 роки), спільний румунсько-український проєкт з покращення навчальних умов у закладах професійно-технічної освіти (Івано-Франківська область), культурний фестиваль House of Europe Festival (Північна область), отримання нагород від Ради Європи (Харківська область), постійне інформаційне наповнення економічного порталу (Чернігівська область).
- **Регіональні офіси євроінтеграції.** Можновладці з Дніпропетровської, Полтавської та Херсонської ОДА вважають євроуспіхом відкриття у їхніх областях регіональних Офісів європейської інтеграції. З одного боку, створення таких установ дійсно мало на меті, серед іншого, поширення інформації про європейський курс України на локальному рівні. Водночас, офіси опікуються низкою інших питань, а їх створення було ініційоване не місцевою владою, а Офісом Віцепрем'єра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції.
- **Брак локальної ініціативи (чи належної комунікації?).** Таким чином, 7 областей надали нерелевантні приклади, у 3 областях євроуспіхом вважають створення комунікаційних інструментів євроінтеграції за вказівкою Києва, а ще одна область (Хмельницька) вважає євроуспіхом інформаційні заходи, які провело у регіоні Представництво ЄС в Україні. Може скластись враження, що місцеві можновладці не докладають належних зусиль для комунікації

¹⁸ Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Донецька, Житомирська, Закарпатська, Івано-Франківська, Полтавська, Рівненська, Харківська, Херсонська, Хмельницька, Чернівецька, Чернігівська області.

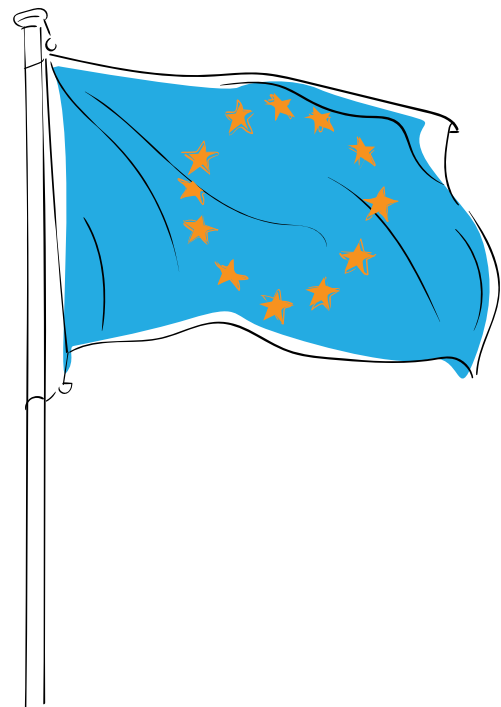
європейського вибору України у регіонах. Однак дослідження «Євромапа-3»¹⁹ свідчить про те, що принаймні у рамках святкування Дня Європи в усіх регіонах України щорічно проводиться численна кількість заходів з метою поширення знань про ЄС та країни Європи. Тоді чому проведення таких заходів вважають євроуспіхами лише дві області (Волинська та Чернівецька)? Найімовірніше, в інших ОДА існує не стільки брак комунікації євроінтеграції, скільки брак комунікації внутрішньої (між департаментами).

ки європейських композиторів, флешмоб за участі духових оркестрів міста. Особливо цікавою видається інтелектуальна гра «EuroBrainGame» для учнів з Луцька та міст-побратимів Республіки Польща (Жешув, Замость, Люблін, Ольштин, Бартошице) і Республіки Литва (Каунас).

- **Інформаційний центр ЄС.** Відкриття інформаційного центру ЄС на базі університету (Житомирська область).

ДЕЯКІ ПРИКЛАДИ:

- **День кар'єри ЄС.** Комплекс заходів у Чернівцях, який складався з тренінгів для молоді щодо розвитку *soft skills*²⁰, дискусій про тенденції на європейському ринку праці, лекцій про напрямки програми академічної мобільності Erasmus+. Захід є гарним прикладом синергії зусиль — його спільно організували Інформаційний центр ЄС Чернівецького національного університету, обласна державна адміністрація, ГО «Відкрите суспільство» та ГО «Молодіжна ініціатива», а також Представництво ЄС в Україні.
- **Низка заходів з нагоди відзначення Днів Європи.** У Луцьку в рамках Днів Європи впродовж квітня-травня 2019 року відбулась низка заходів, серед яких: віртуальна екскурсія Європою, конкурс оповідань, євроквест, літературний відео couch, день європейського кіно, концерт камерної музи-

¹⁹ Центр «Нова Європа», «Євромапа-3. Рейтинг європейської інтеграції областей України», 2021: https://bit.ly/NEC_Euromap3

²⁰ Soft skills (м'які або гнучкі навички) — комплекс неспеціалізованих навичок, тісно пов'язаних з особистими характеристиками, які на відміну від спеціалізованих навичок, не пов'язані з конкретною сферою. Наприклад, активне слухання, вміння критично мислити, емпатія, робота в команді, лідерські якості, вміння переконувати, вміння виступати публічно тощо.

ШИРШЕ ПАРТНЕРСТВО

ВІДПОВІДЬ НАДАЛИ 14 ІЗ 24 ОБЛАСТЕЙ²¹.

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ:

- **Транскордонна співпраця.** Області, які знаходяться на кордоні з ЄС, надали приклади транскордонної співпраці як найбільш показові історії успіху регіонів у зазначеному секторі (Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська).
- **Розвиток побратимських відносин.** Миколаївська та Хмельницька області навели приклади розвитку відносин обласних центрів з містами-побратимами з країн-членів ЄС.
- **Перелік угод з європейськими партнерами.** Деякі регіони, зокрема Харківщина та Донецщина, надали як приклад суто перелік чинних угод з європейськими партнерами. Більше того, частина угод Донецької області була підписана до Революції гідності.
- **Невідповідність прикладу запитаному сектору.** Приміром, проєкт «Реконструкція вуличного освітлення в місті Овруч» (Житомирська область), реалізований за підтримки Європейського банку реконструкції та розвитку як адміністратора Фонду Е5Р та Північної екологічної фінансової корпорації. Цей проєкт більше підходить для сектору «інфраструктура».
- **Різне визначення/розуміння сектору «ширше партнерство».** В той час як більшість наведених прикладів стосують-

ся міжрегіональної співпраці та розвитку побратимських відносин з містами країн ЄС, деякі області зазначали серед історій успіху презентації економічного та інвестиційного потенціалу регіону (Дніпропетровська область) або інформаційну екосистему Poltava Smart City, створену за фінансової підтримки Програми MATRA Посольства Королівства Нідерландів задля перетворення Полтави у цифрове, інноваційне та сучасне місто.

- **Невідповідність структури запиту.** Лише 3 з 14 областей надали приклади в секторі «ширше партнерство» згідно зі структурою запиту Центру «Нова Європа».

ДЕЯКІ ПРИКЛАДИ:

- **Транскордонний центр діалогу культур Польща-Білорусь-Україна.** У Волинській області впроваджувався проєкт «Створення транскордонного центру діалогу культур Польща-Білорусь-Україна» в рамках Програми транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна 2014–2020. Він спрямований на розвиток туризму завдяки використанню багатой культурної та історичної спадщини країн-сусідів. В рамках проєкту було створено три Центри діалогу

²¹ Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Донецька, Житомирська, Закарпатська, Івано-Франківська, Миколаївська, Полтавська, Рівненська, Харківська, Хмельницька, Чернівецька, Чернігівська області.

культур у Польщі, Україні (місто Ковель) та Білорусі. Центри було збудовано у формі амфітеатру з концертними сценами, аудиторіями. У новостворених об'єктах будуть проводитись майстер-класи з мистецтва, фольклору та науки, що забезпечить культурний розвиток прикордонних територій. Крім того, в рамках проєкту була розроблена стратегія розвитку транскордонного туризму.

- **VR простір для міст-побратимів Хмельницького.** Для забезпечення співпраці з містами-побратимами створено унікальний проєкт — онлайн-платформу міст-побратимів, яка містить VR простір для промоції міста Хмельницького з розташуванням побратимських угод та VR локації міст-побратимів (з розміщенням панорам, відеоматеріалів, переходом на інтернет-ресурси партнерів), що надає змогу містянам дізнаватись корисну інформацію про міста-побратими та налагоджувати корисні контакти.

- **Співпраця між польськими гмінами²² та територіальними громадами Чернігівщини.** Сторони успішно співпрацюють у галузі обміну досвідом з реалізації інфраструктурних проєктів, енергозбереження, туризму, культури, залучення інвестицій. Бажання розвивати співпрацю між громадами області та польськими гмінами закріплено підписанням відповідних угод про співробітництво між Батуринською громадою та гміною Бжостек, Менською громадою та гміною Жиракув, Плисківською громадою та гміною Бжостек, Сосницькою громадою та гміною Пільзно.

²² Гміна, також ґміна (пол. gmina) — адміністративна одиниця в Польщі, місто, село або група сіл і міст.

Центр «Нова Європа»

<http://neweurope.org.ua/>

info@neweurope.org.ua

<https://www.facebook.com/NECUkraine/>

https://twitter.com/NEC_Ukraine